

Danish University Colleges

Plejecentrets tilgange og praksis i uderummet for beboere med demens – et pilotstudie

Møller-Jensen, Karen; Gregersen, Rikke

Publication date:
2018

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Møller-Jensen, K., & Gregersen, R. (red.) (2018). *Plejecentrets tilgange og praksis i uderummet for beboere med demens – et pilotstudie*. Poster session præsenteret ved DemensDagene 2018, København.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Plejecentrets tilgange og praksis i uderummet for beboere med demens – et pilotstudie

Karen Møller-Jensen* og Rikke Gregersen**

*lektor, Pædagoguddannelsen, Holstebro, VIA University College (UC); kmj@via.dk

**docent, VIA Aldring og Demens, Center for Forskning, VIA UC; rigr@via.dk

Formål

Med pilotstudiet ønsker vi at opnå bedst-praksis-viden om, hvordan der kan konstrueres pædagogiske muligheder i uderummet for plejehjemsbeboere med demens. Erfaringerne kan bruges som inspiration i praksis og vil indgå i uddannelse af de kommende fagprofessionelle.

Baggrund

Uderummet – som middel til at skabe sansevækkelse og meningsfulde oplevelser i hverdagen

Det er velkendt, at mennesker profiterer af oplevelser i uderummet, uderummets naturlige lys og rytmer, genkendelighed og oplevelses- og aktivitetsmuligheder, herunder også mennesker med demens (Nevstrup Andersen, 2016).

Plejehjemsbeboere er ofte udfordret i at komme ud på regelmæssig basis. Det kan skyldes stedets strukturelle forhold, pressede tidsskemaer og kultur.

Pædagogikken har potentialer til at sætte mennesket med demens i midten for helhedsorienterede og tværprofessionelle indsatser for at fremme især socialt liv og livsduelighed – også med uderummet som indsatsområde.

Metode

Medio 2017 foretog vi kvalitative fokusgruppe-interviews på tematiseret interviewguide (Kvale & Brinkmann, 2015) med særligt udvalgt personale fra Kastaniehaven i Vejle Kommune (n = 3) og Beringshaven i Holstebro Kommune (n = 3). De to plejecentre var nøje udvalgt, da de er kendt for at arbejde systematisk og pædagogisk velovervejnet i forhold til aktiv brug af uderummet for beboere med demens.

Interview-materialet bibragte tematiseret viden gennem kulturanalyse med åben og fokuseret kodning og integreret proces (Rubow, C. Hastrup, K. Tjørnhøj-Thomsen, T. 2011).

Interviewguiden tilpassede vi med 17 temaer, der berører trivsel og deltagelse, muligheder og krav til de fysiske omgivelser og organisatoriske strukturer, personalets holdninger, opfattelser og handlemåder i uderummet med demente beboere og begrundelser for den pædagogiske opgaveløsning. *Interviewguide kan rekvireres ved forespørgsel.*

Resultater

Kastaniehaven i Give udnytter uderummet særligt ved at integrere uderummet i hverdagen med særlig opmærksomhed ”under åben himmel”, ved udflugter ud i landskabet og samskabelse med andre organisationer i lokalområdet.

Beringshaven i Holstebro har særligt fokus på, at borgeren kommer ud af lejligheden f.eks. til sociale arrangementer i plejecentrets Café, følges i flok i køkkenhaven eller i individuelle situationer ud af huset.

Gennem kulturanalyse af de afholdte fokusinterviews blev fremanalyseret følgende kulturelle temaer om uderummets muligheder for beboere med demens:

Hensyntagende design og organisering

Indretning og design af uderummet nær ved plejecentret: Her taler personalet om ”nogle terrasser er blevet indhegnet så man ikke forsvinder, men får følelsen af frihed”. Der bruges moderne hjælpemidler, så personalet kan se, hvor beboerne færdes. ”Tryghed er et must”.

Tilgængelighed med ramper til rollatorer, der overholder sikkerhedsregler på området er væsentligt f.eks. afgrænsning til trafikken. ”Kulde og oplevelsen af at blive væk” skal forebygges f.eks. med køreposer og hensyntagende design. Clare Markus Cooper, international anerkendt udendørs arkitekt og samfundsforsker og pioner, anviser:

<https://www.pps.org/article/ccmarcus>

Traditioner og genkendelse

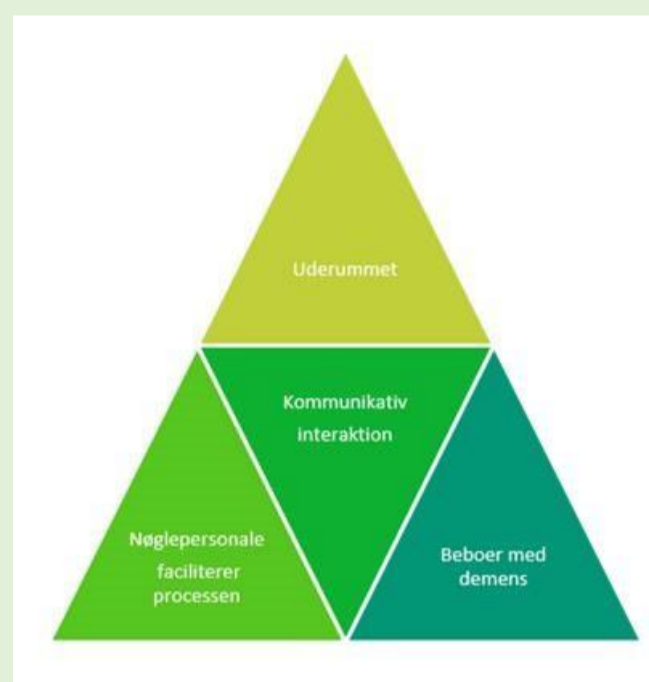
Uderummet fremhæves som et særligt godt fysisk sted at fremkalde forestillinger om fortiden og få borgerne til at huske eller mindes oplevelser i eget liv. Personalet oplever i uderummet flere ressourcer hos borgeren.

Særligt fremhæves ”én til én situationer” mellem borger og personale til at understøtte fremkaldelsen af ”erindringsøer” hos borgeren gennem stimuli fra uderummet.”

Oplevelser i uderummet kan understøtte, hvem vi er, har været og gerne vil være.

Socialisering

Uderum kan være ude under åben himmel lige som det har værdi fx at se til hønsene i hønseset, besøge museum (fx Den Gamle By), være ved bålhytte, på køretur ud i landskabet, på tvillingcykel eller sammen med andre beboere og personale i sansehaven eller drivhus. Udeliv omfatter også at kigge ud på vejret eller åbne døren på klem til terrassen. Eller lytte, danse til musik eller aktiviteter i fælleshusets Café. I Holstebro mødes en lille flok beboere regelmæssigt udenfor.

Kommunikation

Personalets professionelle ageren er vigtig for at understøtte beboerne med demens og deres muligheder i at bruge uderummet i hverdagen.

Fordi uderummet også i sig selv kommunikerer, signalerer og lokker med årstidens rytme, vejrets egenart til oplevelse og erindringer, er det en vigtig aktør i interaktionen med beboere, uderum og personale.

På et af plejecentrene er der påklædning og fodtøj, der passer til vejret, tæt ved døren, så uderummets muligheder kan gribes spontant

Udsagn fra personale:

”Medarbejderen tager jakken på, den signalerer tydeligt til den ældre herre, at nu skal vi ud sammen og det bliver begribeligt, at der nu er mulighed for og opmuntring til at komme ud til hønsene”.

”Tvillingcyklen står lige uden for indgangen og med sit eget udtryk lokker med muligheden for en cykeltur i lokalområdet”.

Den mulighedsgørende pædagogik

Det handler om at tilkoble kommunikationer til eksisterende forventningsstrukturer, som uderummet kan være en del af. Personalet skal åbne, bane vejen og være bevidst kommunikativt handlingsorienteret – ikke med et udviklings eller læringsformål, men med blik for at skabe nærvær i nuet. Det sker i kommunikative interaktionsprocesser gennem oplevelser i den fysiske kontekst som uderummet ejer med typisk årstidernes rytme og vejrets egenart.

Uderummet er mulighedernes aktør for sansevækkelse, tilknytning til steder og traditioner samt til mange facetterede oplevelser, som en vigtig del af at være menneske med alt fra tryghed over gys til risici.

Konklusion

Pædagogik baseret på især kommunikation har potentialer til at sætte mennesket med demens i midten for at fremme især socialt liv og livsduelighed i uderummet. Og beboere kan profitere af, at nøglepersonale bevidst faciliterer et ”fælles tredje” i udeomgivelser.

Personalets og omgivelsernes egen-kommunikation kan bidrage til at engagere den enkelte beboer til deltagelse, socialisering, sansevækkelse og gode oplevelser i uderummet.

Dette er en lille undersøgelse, som kan bidrage til at afhjælpe et uforløst potentiale i professionsuddannelserne samt give inspiration til plejecentre.

Samarbejdspartnere

Beringshaven i Holstebro Kommune og Kastaniehaven i Vejle Kommune.

Anita Agerskov Jacobsen og Jesper Pedersen, tidl. studerende ved Pædagoguddannelsen i Holstebro.